

Skonnert »Sleipner« af Thisted

Af ROBBRT SVALGAARD, Thisted

Digteren J. P. Jacobsens moder havde fra sit vindue kunnet følge bygningen af en skonnert på skibsbygmester P. Halds værft i Thisted. I et brev til sønnen nævner fru Jacobsen: "Det nye fartøj Stod her udenfor. Løb af Stabelen i Søndags".

Det var imidlertid ikke alene Fru Jacobsen, der havde fulgt med i arbejdet på værftet. Folk, der færdedes i havnens nærhed, kunne følge arbejdets fremadskriden, og en stor del af byens indbyggere mødte op på havnen søndag den 22. oktober 1865, da søsætningen skulle finde sted. Begivenheden var begunstiget af et godt vejr, og fjorden lå spejlblank, da skonnerten gled i vandet. I dåben fik den navnet "Sleipner", opkaldt efter guden Odins ottefodede hest. Da skibet var halet ind i havnen, blev der af kammerråd, branddirektør Hansen, Thisted, udbragt et leve for "Sleipner" og menneskemængden stemte i. Festlighederne var dog ikke forbi, idet det nye skib blev fejret om aftenen, hvor en kreds af byens borgere var samlet i et festligt lag. Jo, "Sleipner" blev døbt med maner.

Der manglede endnu meget arbejde, før den tomastede skonnert kunne afleveres fra værftet. Men færdig blev man, og den 12. december 1865 kunne skibsbygger P. Hald aflevere skibet, idet han udstedte følgende bilbrev (byggeattest):

BIILBREV.

Stempel: 48 Skilling.

Jeg undertegnede P. Hald, Borger og Skibsbygmester heraf Staden bevidner herved, at jeg for nævnte Herrers Regning, nemlig

Consul J. C. Jørgensen for hans
Søn Hans Vilhelm Jørgensen - een tyvende Part
Købmand P. C. Hundahl - een tyvende Part
Skrædder N. Andersen - een tyvende Part
Bestyrer H. Brønderslev - een tyvende Part
Postfører L. Carstensen - een tiende Part
Snedkermester N. C. Skaarup - een tiende Part
Havnefoged J. P. Kløvborg - een tiende Part
Skibsfører N. Hansen - een tiende Part
Skibsfører N. P. Jacobsen - een tiende Part
Skibsfører H. A. Hermansen - een tiende Part
Skibsfører A. C. Kløvborg - een tiende Part
alle af Thisted og
Skibsreder J. Badstue, Vildsund - een tiende Part

i indeværende Aar har bygget og fuldfærdiget et Skonnertskeib af sundt og godt Materiale "Sleipner" kaldet, drægtig efter Skibsmaaling 48 ½

Commeclæster. Dette Skib er lang over stævnens 82 Fod 10 Tommer, største Bredde paa Tømmerets Yderkant 20 Fod, dyb fra Overkant af Dæksbjælken til spundingen i Kølen 9 Fod 6 Tommer, Kølen lang 72 Fod 6 Tommer, og da Skibet er bygget af mig med mine underhavende Tømmermænd og jeg har erholdt Betaling, saavel for Arbejde som for Materialer, saa udsteder jeg herpaa dette Biilbrev under min Haand og hosførende Segl viefast.

Thisted den 12. December 1865.

P. Hald

L. S.

Til vitterlighed

A. N. Strand,

J. Schaarup.

Læst paa Thisted Byting Tirsdagen den 19. december 1865.

U. Schou.

Protokolleret

Nr.7 fol. 499.

O. Friis.

Bilbrevets indhold viser, at det var en kreds af byens borgere, der var gået sammen om den opgave at bygge et skib og derefter drive rederivirksomhed som et partrederi. Her igennem var man med til at skabe omsætning i byen. Skibets bygning gav beskæftigelse til skibstømrere, riggere, sejlmagere, rebslagere samt smede, og skibets videre drift skabte arbejdspladser for byens og egnens Sømænd.

Nu, da "Sleipner" var færdig, skulle skibet ud på sin første rejse, der gik til England med en ladning korn. Forinden blev der mønstret mandskab af skibets fører, kaptajn A. C. Kløvborg.

Udmønstret i Thisted den 23. december 1865.

Navn	Fødested	Fødselsår	Stilling	Hyre
Joseph Pedersen	-----	---	sturm.	30 rd
Gravers Nielsen	Oxbøl	1827	matros	18 rd
Søren Jensen				
Bjerregaard	Hansted	1844	letmat.	15 rd
Christen Andersen	---	---	kok	7 rd

Man har formentlig holdt jul i Thisted, inden man afsejlede, idet skibet først passerede Løgstør kanal den 28. december 1865 på rejse til England. Hverdagen var begyndt for det nye skib.

Vil vi vide mere om "Sleipner"s vej over havene, må vi blandt andet ty til de gamle årgange af Thisted Amts Avis, idet den med mellemrum bragte nyt om Thisted-skibenes færden ved at optrykke de telegrammer der indløb til rederierne i Thisted.

DE FØRSTE ÅR

I august 1866 var skibet på rejse fra St. Petersborg til London, da styrmanden blev syg, og man frygtede, at der var tale om kolera. Derfor anløb man rheden i Rønne for at få lægehjælp og medicin, og da dette var klaret, gik rejsen videre.

Året efter, den 9. april 1867, mønstres der igen mandskab i Thisted:

Søren Pedersen	-	1835	styrmand	26 rd
Søren Jensen				
Bjerregaard	Hansted	1844	matros	18 rd
Christen Ovesen	Vigsø	1845	matros	18 rd
.....	kok	15 rd

Om turen går igen til England formentlig med en ladning korn.

Den 18. november 1867 mønstres derpå ny mandskab i Thisted:

Hans Christian Sørensen	-	1842	styrmand	28 rd
Søren Jensen				
Bjerregaard	Hansted	1844	matros	22 rd
Lars Christian Andersen	Klitmøller	1847	ungmand	10 rd
Jens Jeppesen	Hjardemål	1850	kok	8 rd

STRANDING

Dagen efter afsejler skibet fra Thisted til England med en ladning havre, men denne rejse bliver ikke uden store besværligheder. Det bliver hårdt vejr, og det tager tid, inden man kommer Hals ud, men så sejler man ind i en orkanagtig storm. Sammen med flere andre skibe strander "Sleipner" på vestkysten af Vendsyssel. Skibet støder først på "Dvalegrundene", hvor skonnerten fyldes halvt med vand. Derefter strander "Sleipner" på Stensnæs. Skibet står med dækket i vandet, men heldigvis bliver hele besætningen reddet. Strandfoged Christensen samt ti fiskere fra Voerså reddede de skibbrudne i land, og året efter modtog redningsmændene en påskønnelse fra indenrigsministeriet, der tildelte dem 70 rigsdaler til deling.

Spørgsmålet var herefter, om skib og ladning kunne bjærges. Ladningen, der bestod af havre, havde taget skade af søvandet, og blev solgt på auktion til en pris af 15 mark pr. tønde exclusive auktionsomkostninger. "Sleipner" stod stadig på strandingsstedet vinteren over. I maj måned 1868 blev skibet hævet og bugseret ind til Frederikshavn af dampskibet "Hertha". Nu forestod der herefter en omfattende reparation, før "Sleipner" igen kunne blive klar.

ATTER I FART

For at få noget at vide om skibet, må vi nu rykke helt frem til januar 1869. Den 24. januar er "Sleipner" på rejse fra Køge til England og må anløbe Frederikshavn på grund af modvind. I maj samme år er skibet i Thisted, hvor man mønstrer mandskab til en rejse til England.

Året efter befandt "Sleipner" sig den 10. marts 1870 i Oporto, hvortil det var ankommet fra Newcastle. Et par måneder senere er skibet igen i Thisted, og afsejler til England med den traditionelle ladning havre. Mandskabet afmønstres dette år i Thisted den 12. og 17. december, og "Sleipner" blev lagt op for vinteren.

Da foråret kom, skulle skibet i fart igen, og den første rejse gik til Colchester med en ladning havre. Der er nu et langt slip i nyhederne om skibets færden. Sommeren 1872 er der en rejse fra England til Thisted med råjern og kul til det herværende jernstøberi. Vi må dog hen på sommeren 1874, før der er flere positionsmeldinger for "Sleipner", der den 10. juli er beliggende i Gravesend og to uger senere befinder sig i Oporto for at laste til Hamburg. Skal vi gætte på en ladning vin. I Hamburg er man fremme den 22. september. To måneder senere er "Sleipner" tilbage i Thisted for oplægning for vinteren, og besætningen afmønstres.

SALT FRA PORTUGAL

Den kommende sæson begynder med påmønstring af mandskab sidst i marts måned 1875, hvorefter der afsejles til Skive. En halv snes dage herefter er "Sleipner" i Charlestown i England. Den 16. Juni er positionen St. Petersborg. Næste melding beretter, at skibet nu er i Lissabon for indladning af salt. Denne ladning er bestemt til konsul N. C. Andersen, Thisted, gift med digteren J. P. Jacobsens søster Cecilie.

Den 6. november 1875 passerer "Sleipner" Hansholm og rapporterer med signalflag til signalstationen i Hanstholm. Herfra sendes telegram til rederi og modtager i Thisted, hvorefter konsul Andersen samme dag indrykker følgende annonce i Thisted Amts Avis.

Salt.

De, som have bestilt Salt hos mig, underrettes herved om, at skonnerten "Sleipner" med en

Ladning heraf til mig, ifølge Telegram er passeret Hanstholm i Formiddag paa Rejsen hertil, saa at Saltet vil kunne erholdes om faa Dage.

N. C. Andersen.

”Sleipner” skulle imidlertid rundt om Skagen, så der gik nogle dage endnu, før den kunne stå ind i Thisted havn. I avisen indrykkede konsul Andersen den 17. november 1875 endnu en annonce vedrørende den samme saltlast:

Salt.

udlosses fra Skonnert ”Sleipner” fra i dag til Lørdag den 20de inkl., i hvilken Tid de købte Partier bedes afhentet.

N. C. Andersen.

Efter udlosningen af ladningen fra Portugal afmønstredes mandskabet, og vinteroplægningen fandt sted. Den varede til midt i marts 1876, hvor det nye mandskab tiltrådte tjenesten ombord. Af rejserne i dette år kan nævnes, en rejse med ler fra Dortmund til Lissabon. Herefter salt fra Lissabon til Bergen, en ladning tran fra Bergen til Hamburg, og den 24. november passerer ”Sleipner” Thyborøn kanal for indgående på rejse fra Hamburg. Det er nu ved at være slut på årets sejlads; afmønstring af mandskabet i Thisted den 13. december 1876 og oplægning.

Det følgende år, 1877, er ”Sleipner” igen i Lissabon efter en ladning salt, men denne gang til købmand P. L. Westergaard, der også var direktør i Thisted Bank. Allerede den 5. maj averterer købmanden, at skibet ventes til Thisted i juni måned med en ladning, hvoraf en del ikke er solgt endnu. Den 28. maj ankommer ”Sleipner” til Lissabon, og 2. juli er skibet losseklar i Thisted.

Meldingerne fra året 1878 taler også om saltrejse fra Lissabon til Thisted, hvorfra man går i ballast til Sverige - formentlig for at laste træ til England. Et par måneder senere anløbes Thyborøn kanal med havari som følge af hårdt vejr i Nordsøen. Skibet er da på vej til Nykøbing Mors med en ladning kul fra England.

For de følgende år er der næsten ingen oplysninger om skibets rejser. Vi må rykke frem til 1883, hvor man lægger ud med nyt mandskab først i marts måned. Om sommeren rapporterer ”Sleipner” igen til signalstationen, at man er for østgående til Thisted på rejse fra Lissabon til en ventende købmand P. L. Westergaard, der forud har averteret saltladningens forventede ankomst til Thisted. I dette år er uheldet atter ude efter skibet, der sidst i oktober var på vej til Thisted med en ladning kul. Det var tæt tåge i Limfjorden, og i Fæggesund grundstødte man. Fra Thisted rykkede nogle skibe til undsætning for at lægte skibet, blandt andet skonnerten ”Abba” af Thisted. Det lykkedes at trække ”Sleipner” afgrunden.

REDERIFORHOLDENE

For en tid forlades skibet for at se nærmere på rederiets forhold. Tid til anden blev der handlet med anpart i skibet. I det følgende anføres den omsætning, der har fundet sted.

1868	1/20 part fra skipper N. P. Jacobsen til skibsfører A. C. Kløvborg for 400 rigsdaler.
1/20 part fra købmand N. Andersen til skibsmægler J. C. Jørgensen for 400 rigsdaler. Andelen er bestemt til mæglerens søn, Andreas Ludvig Jørgensen.
1869	1/20 part fra snedkermester N. Skaarup til havnefoged J. P. Kløvborg for 400 rigsdaler.
1868	1/20 part fra skipper N. P. Jacobsen til havnefoged J. P. Kløvborg for 400 rigsdaler.
1871	1/20 part fra bryggeribestyrer H. Brønderslev til skibsfører A. C. Kløvborg for 500 rigsdaler.
1875	1/10 part tilhørende skibsfører H. A. Hermansen overgår ved dennes død til enken, Elise Marie Hermansen, født Nielsen.
1882	1/20 part fra Andreas Ludvig Jørgensen til skibsmægler M. Lund, Thisted, for 600 kr. Samme år 1/20 part fra Hans Vilh. Jørgensen til skibsmægler M. Lund for 600 kr.

I 1882 dør skibsmægler og konsul J. C. Jørgensen, Thisted, der er korresponderende reder for ”Sleipner”, og dette hverv overtages herefter af havnefoged J. P. Kløvborg.

FØRERE AF ”SLEIPNER”

Ifølge påtegninger på Nationalitets- og Registrerings-Certifikat udstedt den 5. februar 1875 har følgende været førere af skibet:

1. A. C. Kløvborg, Thisted. Borgerbrev som skipper udstedt i Thisted i 1858.
2. Chr. Andersen, Thisted. Borgerbrev som skipper dateret Thisted den 22. maj 1880.
3. A. C. Kløvborg.
4. Andreas Jørgensen. Borgerbrev udstedt af Hassing-Refs Herreder den 27. februar 1885.
5. A. C. Kløvborg.
6. Andreas Jørgensen.
7. A. C. Kløvborg, der var fører, da skibet forliste.

ATTER OM BORD

Vi er nu rykket frem til året 1884, hvor ”Sleipner” foretager rejser mellem danske og engelske havne med kul. På en af rejserne indtages der dog tømmer i Sverige - formentlig props til de engelske kulminer. 1885 og 1886 er der ikke

mange oplysninger om skibets positioner, men året 1887 er mere oplysende. Allerede i februar lægges der ud fra Thisted med destination Liebau for at laste rug til en herværende købmand. Så følger rejser på engelske havne samt Frederikstad i Norge og en fragt kridt fra Ålborg til Rotterdam. Skibets næstsidste rejse.

Thisted mønstringkontors journaler (Thisted distriktstoldkammers arkiv).
Professor Frederik Nielsen: J. P. Jacobsen, Digteren og Mennesket, København, 1953, side 24.

FORLIS I NORDSØEN

Den 1. oktober 1887 forlod "Sleipner" Rotterdam bestemt til Ålborg med en ladning på 294.000 pund phosphat. Ved Maassluis fik man et ophold, og først den 7. oktober kom man i søen. Det blev hårdt vejr og i den høje sø arbejdede skibet sig læk. Besætningen måtte til pumperne, men intet hjalp trods det hårde slid. Der blev sat nødfalg til, som dog ikke blev observeret fra andre skibe. Om søndagen den 10. oktober måtte besætningen gå i storbåden. Da befandt "Sleipner" sig ca. 260 sømiler fra Spurn på Doggerbanken. Fra båden kunne besætningen se deres skib synke, og i et par timer roede man i den oprørte sø.

Stormen var heldigvis i aftagende, og inden den på ny rejste sig, blev redningsbåden observeret af en engelsk fiskekutter "Minotaur", der tog dem om bord og landsatte de 6 mand i Grimsby. Fra Hul kom de med dampskib til København og videre til Thisted. Alt, hvad de ejede af tøj og andet, var blevet ombord i den sunkne "Sleipner". Men livet havde de reddet. Det fremgår af forlisanmeldelsen til skibsregisteret, at skibets assurancesum var 8.000 kr.

EN NY "SLEIPNER"

Historien om den tomastede skonnert "Sleipner" af Thisted afsluttes med at fortælle, at en personkreds, hvori bl.a. var skibsmægler M. Lund, skibsfører P. Kløvborg, skibsfører A. C. Kløvborg, alle af Thisted, stiftede et nyt rederi, der i Stettin købte en tremasted skonnert, som også fik navnet "Sleipner". Købet skete i april måned 1888, og skibsfører P. Kløvborg, Thisted, blev fører af den nye "Sleipner". Men det blev kun en kort historie.

I oktober samme år var skibet på rejse fra St. Ybes i Portugal til Thisted med en ladning salt samt et parti propper. Den 15. oktober strandede skibet ved Agger og blev totalt vrage. Besætningen blev reddet. Saltladningen gik tabt, men propperne tillige med vragrester og andet fra skibet blev solgt på en strandingsauktion.

Det forliste skib var bygget i Ueckermünde i 1859/60 af L. Wittenberg. Det var af eg og målte ca. 170 register tons. Skibets oprindelige navn var "Paul"

KILDER:

Afskrifter af dokumenter vedrørende den tomastede skonnert "Sleipner" af Thisted i Thisted distriktstoldkammers arkiv. Ligeledes for den tremastede skonnert "Sleipner" af Thisted. Thisted Amts Avis, årgangene 1865 til 1888.